

DWORY I PAŁACE POŁUDNIOWEGO BAŁTYKU (SOUTH BALTIC MANORS) – Zwiększenie potencjału dworów i pałaców dla rozwoju turystyki na terenach wiejskich obszaru Południowego Bałtyku (Valorisation of manors for tourism development in rural areas of the South Baltic area)

TŁO PROJEKTU I WPROWADZENIE

Regiony południowego Bałtyku były od wielu wieków połączone różnorodnymi relacjami politycznymi i kulturalnymi. Zmiany granic krajów (np. wyspy Rugii / Niemcy > Dania w latach 1168 -1325, Pomorze Przednie / Niemcy i województwo zachodniopomorskie / Polska > Szwecja 1648 - 1815, Region Kłajpedy / Litwa & Pomorskie / Polska > Prusy do 1919 / 1945, Skania / Szwecja > Dania do roku 1658) prowadziły do wzajemnych oddziaływań i powstania wielu powiązań między poszczególnymi częściami regionu, dostrzegalnych do dzisiaj. Ich świadectwem są dwory i pałace, wiele z nich stanowi prawdziwe "pomniki ponadgraniczne", które swoją architekturą dokumentują w bardzo spektakularny sposób wspólne dziedzictwo i konkretne historie. To powoduje, że stanowią one odpowiednie i interesujące punkty przyciągania uwagi i zainteresowania umożliwiającego wspólne promowanie obszaru południowego Bałtyku jako destynacji turystycznej.

Tym samym, waloryzacja dworów i pałaców w celu rozwoju turystyki może przyczynić się do zaspokojenia ważnych oczekiwań i znalezieniu sposobów na odniesienie się do wielu ważnych wyzwań i wykorzystania potencjału sektora turystyki w obszarze Południowego Bałtyku:

- Dwory i pałace położone są na terenach wiejskich, tj. na zapleczu głównych punktów zainteresowania turystów (miast i wybrzeży morskich). Dlatego przekształcenie ich w miejsca odwiedzin turystów może przyczynić się do bardziej równomiernego rozłożenia ruchu turystycznego w obszarze południowego Bałtyku.
- Dwory i pałace mogą być wykorzystane dla wielu różnych form rekreacji, która może przedłużyć sezon turystyczny, jak pokazują to pomyślnie realizowane projekty w regionie (np. miejsca opieki sanatoryjnej/ zdrowotne / muzea / centra sztuki, etc.).
- Ich rozproszona lokalizacja powoduje, że są one odpowiednimi miejscami włączania w sieciowe produkty turystyki transgranicznej, punkty węzłowe szlaków turystycznych oraz miejsca organizacji przejazdów turystycznych realizowanych różnymi środkami lokomocji (np. szlaki rowerowe, szlaki turystyki motocyklowej, szlaki turystyki pieszej powiązanej z imprezami na orientację, wycieczki autokarowe etc.).

W celu wykorzystania ich potencjału dla rozwoju turystyki w ten sposób, trzeba jednakże przezwyciężyć kilka większych przeszkód i podjąć szereg działań przygotowawczych:

- Lokalna historia dworów i pałaców jest zwykle już dobrze udokumentowana. Ale ponadgraniczne aspekty ich historii i architektury nadal wymagają dalszych badań i udokumentowania, szczególnie w świetle potrzeby przekształcenia ich w „historie” mogące przyciągnąć zainteresowanie turystów.
- Warunkiem koniecznym wykorzystania tych obiektów w turystyce jest to, by budynki zostały zachowane i były wykorzystywane w sposób zrównoważony – pozostając jednocześnie dostępne dla zwiedzających. W wielu przypadkach (szczególnie w

Niemczech i w Polsce), spełnienie obu warunków jest zagrożone w związku ze zmieniającymi się lub nieodpowiednimi koncepcjami wykorzystania (np. zamykaniem szkół i szpitali w Polsce, prywatyzacją).

Aby poradzić sobie z tymi wyzwaniami i wykorzystać wyżej przedstawione możliwości, w obszarze Południowego Bałtyku stosowanych jest wiele różnych sposobów podejścia i wykorzystywane są różne doświadczenia. Łączenie i rozwijanie ich w ramach współpracy transgranicznej może przyczynić się do stworzenia innowacyjnych i bardziej trwałych rozwiązań.

CELE KIERUNKOWE PROJEKTU I OCZEKIWANE REZULTATY

Projekt SOUTH BALTIC MANOR (Pałace i Dwory Południowego Bałtyku) dąży do poprawy procesu waloryzacji dworów i pałaców dla rozwoju turystyki na terenach wiejskich obszaru Południowego Bałtyku. Cel ten ma zostać osiągnięty w następujący sposób:

- Przetwarzanie wspólnego dziedzictwa kulturalnego dworów i pałaców dla promocji turystyki: Transgraniczne aspekty architektury i historii dworów i pałaców w obszarze Południowego Bałtyku są badane i opracowywane – przekształcane w "historie" i materiały dokumentacyjne. W ten sposób powstaje podstawa opracowywania i wdrażania działań promujących turystykę.
- Opracowywanie innowacyjnych koncepcji wykorzystywania (użytkowania) dworów i pałaców: W oparciu o transgraniczną wymianę doświadczenia i transfer wiedzy, wypracowywane są innowacyjne koncepcje zachowania i wykorzystywania dworów i innych historycznych budynków wiejskich. Uwaga będzie skupiona na łączeniu ekonomicznej opłacalności z dostępnością dla odwiedzających i turystów przy wykorzystaniu nowych sposobów – tak by zachowanie obiektów i turystyka wspierały się wzajemnie.
- Tworzenie powiązań z turystycznym zapleczem i wdrażanie działań przedłużających sezon turystyczny: w oparciu o międzynarodową wymianę doświadczeń, szlaki łączące dwory i pałace umożliwiające korzystanie różnych rodzajów użytkowników (turystów rowerowych, pieszych, motocyklistów etc.) są tworzone w celu połączenia odległych i wiejskich terenów obszaru Południowego Bałtyku z miejscami stanowiącymi częste cele wyjazdów turystycznych (np. wybrzeża morskie, miasta, znaczące atrakcje turystyczne takie jak zamek w Malborku). W ten sam sposób, rozwijane są pozasezonowe imprezy turystyczne i produkty turystyczne nawiązujące do dworów i pałaców – w celu przyczynienia się do przedłużenia sezonu turystycznego.
- Wspólne opracowywanie i marketing produktów turystyki wiążącej się z dworami i pałacami: opracowywane są atrakcyjne rynkowo ponadgraniczne produkty turystyczne wiążące się z dworami i pałacami obszaru południowego Bałtyku ("Szlak dworów i pałaców Południowego Bałtyku – „South Baltic manor route”, pakiety dla operatorów turystyki autokarowej etc.). Są one wspólnie promowane i adresowane do odpowiednich grup targetowych i mnożników (np. operatorów turystyki autokarowej) w celu przyciągnięcia kolejnych grup odwiedzających.

PAKIETY ROBOCZE I DZIAŁANIA PRZEWIDYWANE DO REALIZACJI W RAMACH PROJEKTU

WP 1: Zarządzanie i koordynacja (obligatoryjnie)

WP 2: Komunikacja i upowszechnienie (obligatoryjnie)

WP 3: Opracowywanie wspólnego dziedzictwa kulturalnego dworów i pałaców dla promocji turystyki

Zakres / cele kierunkowe / zogniskowanie strategiczne:

- Zbadanie i udokumentowanie transgranicznych aspektów architektury i historii dworów i pałaców (oraz innych historycznych budynków wiejskich) w rejonie Południowego Bałtyku, wypełnienie istniejących luk dotyczących tych kwestii tam, gdzie jest to potrzebne
- Przeprowadzenie transgranicznych aspektów historii budynków i obszaru południowego Bałtyku w "historie" które czynią je zrozumiałymi i interesującymi dla zwiedzających – jako podstawa przyszłych działań promocji turystyki

Możliwe działania:

- Międzynarodowe konferencje ekspertów a także – tam gdzie jest to potrzebne – wspólne studia historyczne na temat wspólnej historii i architektury dworów i pałaców w rejonie Południowego Bałtyku, w celu zebrania odpowiednich informacji i "historii"
- Inwentaryzacja dworów i pałaców (i innych historycznych budynków wiejskich) na obszarze Południowego Bałtyku z historią transgraniczną, w oparciu o dostępne regionalne opracowania wstępne
- Opracowanie projektu "Podręcznika turystyki dziedzictwa dworów i pałaców południowego Bałtyku" który przedstawi informacje i będzie mógł być wykorzystany przez operatorów turystyki w celu stworzenia produktów turystycznych i materiałów promocyjnych

WP 4: Opracowanie innowacyjnych koncepcji zachowania i użytkowania dworów i pałaców

Zakres / cele kierunkowe / zogniskowanie strategiczne:

- Transgraniczna wymiana doświadczeń i transfer wiedzy dotyczącej koncepcji zachowania i użytkowania dworów i pałaców (oraz innych historycznych budynków wiejskich)
- Na tej podstawie, tworzenie innowacyjnych koncepcji zachowania i użytkowania dworów i pałaców (i innych historycznych budynków wiejskich) które łączą ekonomiczną opłacalność z dostępnością dla odwiedzających i turystów w nowatorski sposób

Możliwe działania:

- Studium sytuacji wyjściowej: Inwentaryzacja i ewaluacja występujących koncepcji użytkowania dworów i pałaców w różnych krajach obszaru Południowego Bałtyku
- Studium eksploracyjne: Nowe formy użytkowania dworów i pałaców w świetle obecnych trendów gospodarki przestrzennej i turystyki na obszarach wiejskich (np. turystyka sanatoryjna, energia wiatrowa etc.)
- Warsztaty dzielenia się doświadczeniem dotyczącym koncepcji użytkowania i wizyty studyjne w celu poznania najlepszych praktyk w krajach uczestniczących jako inspiracja nowych sposobów podejścia do tematu
- Wypracowanie koncepcji pilotażowych sposobów użytkowania (1 w każdym z uczestniczących regionów) dla wybranych modelowych budynków przez międzynarodową grupę ekspertów, które łączą, tworzą kombinacje i rozwijają nowe sposoby podejścia i doświadczenia z różnych krajów

- Dokumentowanie rezultatów i innowacyjnych sposobów podejścia w "podręczniku koncepcji konserwowania i użytkowania dworów i pałaców"

WP 5: Powiązania z zapleczem turystycznym i wdrażanie działań przedłużających sezon turystyczny

Zakres / cele kierunkowe / zogniskowanie strategiczne:

- Wykorzystanie dworów i pałaców w celu powiązania wiejskich rejonów obszaru Południowego Bałtyku z popularnymi obszarami tradycyjnej turystyki (np. wybrzeżem morskim, miastami, głównymi atrakcjami turystycznymi takimi jak zamek w Malborku)
- Wdrażanie pilotażowych działań przedłużających sezon turystyczny odnoszących się do dworów, pałaców i historycznych budynków wiejskich i ich wykorzystania

Możliwe działania:

- Warsztaty wymiany doświadczeń międzynarodowych oraz badania najlepszych praktyk stosowanych w obszarze południowego Bałtyku w zakresie sposobów podejścia do rozwoju zaplecza terenów turystycznych oraz działań sprzyjających przedłużeniu sezonu turystycznego w związku z dworami i pałacami
- Opracowanie i wyznakowanie w terenie (wdrożenie) szlaków turystyki pieszej, rowerowej i uprawianej innymi środkami lokomocji prowadzących do dworów i pałaców od miejsc masowej turystyki w kierunku zaplecza wiejskiego, przy czerpaniu inspiracji z międzynarodowej wymiany doświadczeń
- Opracowanie i wdrożenie działań prowadzących do wydłużenia sezonu turystycznego i produktów, które wykorzystują dwory i pałace oraz sposoby ich wykorzystania (np. imprezy artystyczne lub kulturalne w okresach pozasezonowych), przy czerpaniu inspiracji z międzynarodowej wymiany doświadczeń
- Promocja działań i współpracy z agencjami turystycznymi działającymi w miejscach uprawiania masowej turystyki w celu informowania o nowych produktach turystycznych odnoszących się do dworów i pałaców w ośrodkach turystycznych

WP 6: Wspólne wypracowywanie i marketing transgranicznych produktów turystyki wiążącej się z dworami i pałacami

Zakres / cele kierunkowe / zogniskowanie strategiczne:

- Opracowywanie możliwych do oferowania na rynku transgranicznych produktów turystycznych wykorzystujących dwory i pałace w rejonie Południowego Bałtyku
- Wspólna promocja tych produktów turystycznych wśród odpowiednich grup targetowych i mnożników (instytucji zajmujących się oferowaniem produktów okoturystycznych- przyp. tłum.)

Możliwe działania:

- Tworzenie "Szlaku Dworów i Pałaców Południowego Bałtyku" (osobnego, samoistnego szlaku lub szlaku stanowiącego część "Europejskiego szlaku dworów i pałaców") dla cyklistów, motocyklistów oraz/lub osób korzystających z motokamperów (przyczep i naczep kampingowych).
- Tworzenie materiałów promocyjnych oraz przewodników turystycznych dotyczących przedmiotowego szlaku
- Opracowywanie pakietów informacyjnych dla np. operatorów turystyki autokarowej, w tym oferty zakwaterowania w różnych dworach i pałacach w obszarze Południowego Bałtyku
- Wizyta ITB w celu promowania produktów i pakietów turystycznych w środowisku

operatorów turystyki autokarowej

- Dalsze łączenie działań i imprez z operatorami turystyki z różnych obszarów
- Umieszczanie informacji na temat szlaku dworów i pałaców w materiałach promocyjnych i na stronach internetowych regionalnych i lokalnych agencji i stowarzyszeń turystycznych

CZAS TRWANIA PROJEKTU, BUDŻET I WSPÓŁFINANSOWANIE Z EU

Program finansowania z UE: Interreg South Baltic Programme, Priorytet 2.1

Planowany **okres realizacji** projektu: ok. **3 lata** (maj 2017 – kwiecień 2020)

Całkowity budżet projektu: ok. 1.000.000 - 1.500.000 EUR

Budżet dla **każdego partnera**: ok. **50.000 - 300.000 EUR.**

Wskaźniki **współfinansowania z ERDF: 85%** (partnerzy z DE, PL, LT) / **75%** (DK, SE)

Wkład 15-20 % budżetu każdego partnera może zostać zarezerwowany na realizację działań dotyczących zaspokojenia wspólnych potrzeb i zainteresowań (np. ogólna koordynacja projektu, koordynacja działalności, PR, wspólne badania etc.).

PARTNERZY POSZUKIWANI

Projekt szuka partnerów ze wszystkich krajów obszaru Południowego Bałtyku (DE, PL, LT, SE, DK, RU). Chodzi o zbieranie i tworzenie kombinacji możliwie dużej liczby historii i doświadczeń wiążących się z dworami i pałacami. Poszukuje się możliwości współpracy szczególnie z następującymi rodzajami instytucji:

Dla przeprowadzenia badań i (naukowego) wkładu do tworzenia produktów turystycznych, np.

- NGOs / stowarzyszenia zajmujące się waloryzacją i zachowaniem dziedzictwa kulturalnego
- Władze zajmujące się zachowaniem i zarządzaniem miejsc stanowiących element dziedzictwa kulturalnego
- Uniwersytety / instytuty badawcze z doświadczeniem w dziedzinie (kultury) historii i historii sztuki
- Muzea (muzea sztuki, muzea etnograficzne, muzea historyczne etc.)

W celu opracowania i wdrożenia innowacyjnych koncepcji wykorzystania obiektów, np.

- NGOs / stowarzyszenia zajmujące się waloryzacją i zachowaniem dziedzictwa kulturalnego
- Władze zajmujące się zachowaniem i zarządzaniem miejsc stanowiących element dziedzictwa kulturalnego
- Właściciele budynków (szczególnie władze publiczne)

W celu opracowania i wdrożenia działań dotyczących promocji turystyki, np.

- Lokalne i regionalne stowarzyszenia turystyczne
- Lokalne i regionalne władze samorządowe / wydziały turystyki
- NGOs zajmujące się rekreacją wiejską i aktywną (np. stowarzyszenia rowerowe lub stowarzyszenia motocyklistów)

Uwaga: Kwalifikowalnymi Partnerami Projektu mogą zostać jedynie organizacje typu non-profit. Jednakże, podmioty prywatne (np. właściciele budynków) mogą uczestniczyć jako Partnerzy Stowarzyszeni.

POTWIERDZONE I POTENCJALNE PARTNERSTWO

Kraj	Organizacja	Zaangażowani	Zaproszeni	Przewidywani do zaproszenia
PL	Polska Unia Mobilności Aktywnej (Partner Wiodący)	x		
PL	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego		x	
LT	Władze samorządowe miasta Kretinga		x	
LT	Stowarzyszenie Regionu Kłajpedy			x
DE	Stowarzyszenie Zachowania I Wykorzystania wiejskiego dziedzictwa kulturalnego region Meklemburgia – Pomorze Przednie e.V.		x	
DE	Regionalne Stowarzyszenie Planowania Pomorze Przednie	x		
DE	Stowarzyszenie Turystyczne Pomorze Przednie	x		
DE	Stowarzyszenie Szwedzkiego Dziedzictwa na Pomorzu Przednim e.V.			x

KONTAKTY

W przypadku zainteresowania, pytań, pomysłów lub sugestii, proszę bez wahania kontaktować się z nami:

Rafał Glazik

Polska Unia Mobilności Aktywnej
 ul. Jana Heweliusza 29, 80-861 Gdańsk / PL
rafal.glazik@mobilnosc.org
 +48 695 624 634